

Läinud detsember oli mustvalge jõulukuu

AIN KALLIS

tartu@postimees.ee

Detsembris oli Eesti ilma poolest justkui Euroopa Liidus – nii Lääne-Euroopas kui ka meil oli ilm erakordselt tormine, kuid soe. Aga sellistest ilusatest valgetest jõuludest, nagu meil olid, unistavad lõndonlased juba kolm aastakümnet.

Kuu alguses möllasid meil öösiti tormid, päeval oli vaikselt. Orkaaniks paisus tuul ka Eestis 18. kuupäeval, Liivi lahel mõõdeti siis tuule kiiruseks 34 m/s, saartel esines äikest.

Tugev tuisk halvas praami liikluse ja põhjustas hulga õnnetusi maanteedel. Kuni jõulude teise pühani oli isegi Tartumaal pooltel päevadel tuule kiirus üle 12 m/s, 18. kuupäeval ulatusid iilid 20 m/s.

Õnneks jäime tormi tugevuse poolest läänest kaugele maha – mujal tappis Lothariks kutsutud jõulutorm üle saja inimese ja sundis kümneid miljoneid küünlavalgel elektrimontööre ootama. Meie rivist välja löödud 400 trafo punkti oli täpes piiritaguse katastroofi kõrval.

Kuu algus oli soe

Detsembri keskpaigani püsis ilm soojana. Viis päeva

oli lund näha, siis sulatasid detsembri kohta tugevad vihmad maa jälle paljaks. Sirelitel hakkasid pungad kiiresti paisuma. Jõulukuu kõige soojem päev oli 13., kui temperatuur kõikus 5,4 ja 7,5 kraadi vahel. Seega oli meil mõnel päeval ilm nagu Saksa- või Prantsusmaal. (Samal ajal loidisid inimesed Jakuutias 54-kraadises pakases või vettisid Vietnami ja Venezuela paduvihmades.)

Eesti sai ilusa valge lumevaiba poole kuu pealt, 16. detsembril. Rohkem lund sadas maha Viljandimaal, vähem saartel. Lumi säilis tänu parajatele külmakraadidele kuni aasta lõpuni.

Kõige jahedamal ööl, 29. kuupäeval langes elavhõbe Tõraveres 10,3 miinuskraadini.

Palju lund ja lörtsi

Kogu Eesti detsembri keskmiseks õhutemperatuuriks arvutasid meteoroloogia ja hüdroloogia instituudi töötajad -0,9° C, s.o üle kahe

kraadi soojem normist, veidi külmem oli Tartumaa detsembri keskmine (-1,3 kraadi).

Saartel oli päris soe, sest meri püsib veel jäävabana (Ristnas 1,6°, Kuressaares 0,8°C). Külmim koht Eestis oli detsembris Pandivere kõrgustik (Väike-Maarjas -2,0°).

Nii lund kui lörtsi sadas jõulukuul poolteist kuni kaks korda tavalisest enam (Tõraveres 71 mm). Kuu lõpul oli lund kõige rohkem Mulgi- maast Harjuni, ligi 20 cm.

Ilusa aastaarvu saabumise ootel ei tulnud tartlastel külm meta, 7–8-kraadine paras külm jäi vana-aastaõhtu pakaserekordist (-38,6° aastal 1978) õnneks väga kaugele.

Läinud aasta oli ilma poolest Tartus sajandi vaatlusreas soojuselt 5.–7. kohal (aasta keskmine temperatuur 6,7° C), kõige soojem oli 1989. aasta (7,2° C). Mullune sademete hulk oli tavaline — 602 mm.

Ain Kallis on klimatoloog.

Sada aastat tagasi

- 1899. aasta detsember oli palju külmem. Siis arvutati Tartus jõulukuu keskmiseks -7,9 kraadi, temperatuur kõikus 4,6 ja -16,7° vahel.
- Lund sadas 18 päeval, kuid mitte eriti palju (34 mm), alles aasta lõpuks sadas Toomemäele maha 19 cm paksune lumekiht.
- Sademaid kogunes aasta peale peaaegu sama palju kui möödunud aastal – 611 mm, ilmad olid aga palju, palju jahedamad (4,2°).